
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА В СФЕРІ ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

*Каракулін Ростислав Анатолійович,
Фінансово-правовий коледж
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

Зміна воєнно-політичної обстановки в Європі, яка відбулася у результаті завершення другої хвилі розширення НАТО та його внутрішньої трансформації, поставило Україну в нові реалії, за яких позаблоковий статус почав втрачати своє продуктивне значення в сенсі обороноздатності країни. Євроатлантична модель Збройних Сил України (далі ЗС України) була визнана такою, що найбільшою мірою відповідає вимогам сьогодення. Побудова нової моделі української армії потребувала і нових підходів.

Вони знайшли своє відображення в Державній програмі розвитку ЗС України на 2006 – 2011 роки, з введенням в дію якої розпочався новий етап їх розвитку – проведення заходів спрямованих на глибинні зміни в системах військового управління, всебічного забезпечення, військової освіти, та перехід на контрактний принцип комплектування, розпочато впровадження нової системи підготовки військ (сил), оптимізації системи їх всебічного забезпечення, взято курс на прискорену професіоналізацію ЗС України та наближення їх за всіма показниками до стандартів, прийнятих в збройних силах країн-членів НАТО.

Перш за все необхідно зазначити, якщо мова йде про вступ України до Альянсу то таке питання повинно вирішуватися виключно шляхом проведення референдуму.

Але слід зазначити про необхідність проведення інформування населення стосовно впливу та наслідків членства в Організації для країни та її громадян, які сторони їх життя зачіпає участь в НАТО. Перш за все ці питання стосуються військовослужбовців, спробуємо розглянути основні їх проблеми.

Українська армія приймає активну участь в миротворчих операціях. На цей час більше 500 військовослужбовців ЗС України виконують завдання у 10 міжнародних операціях та місіях у 8 країнах світу під проводом ООН та НАТО. Найбільший контингент ЗС України – 56 окремих вертолітний загін (300 військовослужбовців, 14 вертольотів) знаходився в Ліберії та виконував завдання в складі місії ООН. Україна – єдина з країн-партнерів, яка брала участь в усіх чотирьох поточних операціях Альянсу.

У соціальній сфері, як і раніше, гострою залишається житлова проблема, станом на 01.07.2008 року в черзі перебувають 44,1 тис військовослужбовців, на будівництво житла на 2008 рік передбачено всього 509,6 млн. грн. (у 2007 році - 496 млн. грн. у 2006 - 673 млн. грн. у 2005 - 600 млн. грн.). Фактично останні чотири

роки рівень обсягу коштів на отримання житла з Державного бюджету безпідставно низький .

Черга на житло в місті Києві станом на 15.11.2009 року складає 7491 сім'я, перші 20 осіб зараховані до черги ще в 1988-91 роках. Якщо для порівняння візьмемо інші міста України картина вирисовується теж не дуже втішна. Так наприклад в Львівській черзі перебуває 2327 сімей, де перші зараховані 1988-89 роках, в місті Харкові 1836 сімей час зарахування 1992-93 роки, місто Севастополь 2577 сімей з 90 років чекають на житло.

Складається враження, що програма забезпечення житлом взагалі не діє, або діє не в тому напрямку, при цьому хотілося б зауважити що до лав ЗС України кожного року приходять молоде поповнення теж не завжди забезпечене житлом за місцем проходження служби. Що тягне за собою ефект сніжного кому котрий з часом має властивість тільки збільшуватися якщо не вживати ніяких заходів.

Також на привеликий жаль є недостатня ефективність системи державного управління оборонною сферою. Це проявляється, зокрема, в тому, що Воєнна організація, ключовою складовою якої є ЗС України, ще не набула рис цілісної системи з провідною роллю владних структур (насамперед, РНБОУ як єдиного координуючого органу), з дієвим цивільним контролем за якістю виконання рішень, з інформаційно-аналітичною підтримкою з боку цивільних аналітичних центрів, які мають бути включені до структури забезпечення виконавчої й законодавчої гілок влади.

Так, згідно Закону України від 26.12.2008 № 835-VI «Про Державний бюджет України на 2009 рік» фінансування міністерства оборони України становить:

Розподіл видатків за фондами	Призначено млрд. грн.	Отримано млрд. грн.	Недоотримані млрд. грн.
Загальний	7,482	7,338	0,144
Спеціальний	4,222	0,588	3,634
Стабілізаційний	1,156	0,414	0,742
Разом	12,806	8,341	4,465

Як бачимо недоотримане майже 34%, при цьому необхідно зазначити певне зростання фінансування міністерства оборони України, так у 2009 році склало 1,1% від ВВП -1046,5 грн. в 2008 році 0,99% від ВВП -952,2грн.

Хотілося б також звернути увагу на порядок розподілу за фондами.

Стабілізаційний –призначений для компенсації таких статей як податок з доходу фізичних осіб, пенсійного фонду та фонду зайнятості.

Загальний - призначений для забезпечення основних програм до яких входить грошове забезпечення військовослужбовців, підтримання бойової готовності, фінансування керівництва та управління.

Спеціальний –для підтримки та вирішення решти програм.

Зауважимо, що гроші отримані від реалізації військового майна, включаючи зброю, зараховуються до спеціального фонду держави і тільки потім розподіляються до спеціального фонду. Це пов'язано з тим, що така бюджетна установа як ЗС України самостійно не може проводити такі операції, тому і було створено окрему державну організацію з частковим підпорядкуванням Генеральному штабу ЗС України.

Всі відомості стосовно діяльності знаходиться під грифом «для службового користування», незважаючи на це в ЗМІ часто в спливає інформація про зброю Українського походження.

Отже, вибірково розглянувши тільки 1,1 % видатків державного бюджету країни побачили скільки існує невирішених питань, які потребують негайного вирішення. Так, до основних проблем подальшого реформування ЗС України хотілося би виділити два базових напрями прискорення реформування. Перший напрям визначається поглибленням обґрунтованості рішень щодо реальних потреб оборони та її пріоритетів. Другий – чітким і відповідальним державним управлінням, процесом їх реалізації.

В основі першого напрямку лежить забезпечення наукової обґрунтованості державних рішень оборонної, військово-технічної й оборонно-промислової політики та відповідних інституційних перетворень.

Другий напрям пов'язаний з підвищенням ефективності системи державного управління оборонною сферою.